

УСТАВ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

- НЕСЛУЖБЕНИ ПРЕЧИШЋЕНИ ТЕКСТ - -Укључени амандмани I-CIX*

* **Амандман I** ("Службене новине ФБиХ", број: 1/94), од 21. јула 1994., **Амандмани II-XXIV** ("Службене новине ФБиХ", број: 13/97), од 2. јуна 1997., **Амандмани XXV-XXVI** ("Службене новине ФБиХ", број: 13/97), од 2. јуна 1997., **Амандмани XXVII-LIV (Wolfgang Petrisch)**, ("Службене новине ФБиХ", број: 16/02), од 28. априла 2002., **Амандмани LVI-LXIII (Wolfgang Petrisch)**, ("Службене новине ФБиХ", број: 22/02), од 5. јуна 2002., **Амандмани LXIV-LXVII (Paddy Ashdown)**, ("Службене новине ФБиХ", број: 52/02), од 28. октобра 2002., **Амандмани LXVIII-LXXXVII (Paddy Ashdown)**, ("Службене новине ФБиХ", број: 52/02), од 28. октобра 2002. године, **Амандмани LXXXIX-XCIV** ("Службене новине ФБиХ", број: 63/03) од 16.12.2003. године, **Амандмани XCV-CII (Paddy Ashdown)**, ("Службене новине ФБиХ", број: 9/04) од 16.2.2004. године, **Амандмани CIII и CIV** ("Службене новине ФБиХ", број: 20/04) од 15.4.2004. године, **Амандман CV** ("Службене новине ФБиХ", број: 33/04) од 19.6.2004. године, **Амандман CVI (Paddy Ashdown)** ("Службене новине ФБиХ", број: 72/05) од 26.12.2005. године, **Амандмани CVI-CVIII** ("Службене новине ФБиХ", број: 71/05) од 21.12.2005. године и **Амандман CIX** ("Службене новине ФБиХ", број: 88/08) од 31.12.2008. године.

УСТАВ* ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Увјерени да демократске институције темељене на поштовању људских права и слобода најбоље стварају склад између себе и својих заједница;

Одбијајајући насиље рата;

У жељи да придонесу унапређењу мира;

У жељи да унаприједи слободу појединца и развијају слободно тржиште;

Вођени начелима Повеље Уједињених народа, Универзалне декларације о људским правима и Општим оквирним споразумом о миру у Босни и Херцеговини, као и његовим анексима (Општи оквирни споразум),

Бошњаци, Хрвати и Срби, као конститутивни народи, заједно са Осталима, и грађани Федерације Босне и Херцеговине, која је саставни дио суверене државе Босне и Херцеговине, одлучни да осигурају пуну националну равноправност, демократске односе и највише стандарде људских права и слобода, овим доносе Устав Федерације Босне и Херцеговине.¹⁾

I. УСПОСТАВЉАЊЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ

Члан 1

(1) Федерација Босне и Херцеговине је један од два ентитета државе Босне и Херцеговине и има сву власт, надлежности и одговорности које Уставом Босне и Херцеговине нису дате у искључиво надлежност институција Босне и Херцеговине.

(2) Бошњаци, Хрвати и Срби као конститутивни народи, заједно са Осталима, и грађани Федерације Босне и Херцеговине, равноправно уређују Федерацију Босне и Херцеговине, дефинисану Анексом II Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини.²⁾

Члан 2

Федрација Босне и Херцеговине састоји се од федералних јединица (кантона). Методе и поступци за физичко одређивање граница између кантона утврдиће се федералним прописима. Кантони ће имати називе одређене искључиво према градовима који су сједишта одговарајућих кантоналних власти или према регионалним географским карактеристикама.

Члан 3

Службено име Федерације је: Федерација Босне и Херцеговине.

Члан 4

Главни град Федерације је Сарајево.

* Устав Федерације Босне и Херцеговине објављен је у "Службеним новинама Федерације БиХ", број: 1/94, од 21. јула 1994. године.

¹⁾ Преамбула Устава промијењена је и допуњена Амандманом II и Амандманом XXVII.

²⁾ Првобитне одредбе овог члана замијењене су, најприје Амандманом III, а затим Амандманом XXVIII.

Члан 5

(1) Федерација има грб, заставу, химну и печат, као и друге симболе о којима одлучи Парламент Федерације у складу са параграфом (2) овог члана.

(2) За прихваћање симбола потребна је већина гласова у сваком дому Парламента Федерације, укључујући већину гласова бошњачких делегата, већину гласова хрватских делегата и већину гласова српских делегата у Дому народа.³⁾

Члан 6

(1) Службени језици Федерације Босне и Херцеговине су: босански језик, хрватски језик и српски језик. Службена писма су латиница и ћирилица.

(2) Остали језици могу се користити као средство комуникације и наставе.⁴⁾

II. ЉУДСКА ПРАВА И ОСНОВНЕ СЛОБОДЕ

A. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Будући да се начела, права и слободе утврђени у члану II Устава Босне и Херцеговине примјењују на цијелој територији Босне и Херцеговине, слиједеће одредбе односе се на Федерацију.⁵⁾

Члан 2

Федерација ће осигурати примјену највишег нивоа међународно признатих права и слобода утврђених у документима наведеним у Анексу овог устава.⁶⁾ Посебно:

(1) Све особе на територији Федерације уживају права на:

- а) живот;
- б) слободу, с тим да су хапшење и притварање допуштени само у складу са законом;
- ц) једнакост пред законом;
- д) забрану сваке дискриминације засноване на раси, боји коже, полу, језику, религији или вјеровању, политичким или другим увјерењима, националном или социјалном поријеклу;
- е) правичан кривични поступак;
- ф) забрану мучења, окупног или нехуманог поступања или кажњавања;
- г) приватност;
- х) слободу кретања;
- и) азил;
- ј) заштиту породице и дјете;
- к) имовину;
- л) основне слободе: слободу говора и штампе; слободу мишљења, савјести и увјерења; слободу религије, укључујући приватно и јавно вјероисповједање; слободу окупљања;

³⁾ Првобитне одредбе овог става промијењене су Амандманом СІХ.

⁴⁾ Првобитне одредбе овог члана промијењене су Амандманом ХХІХ.

⁵⁾ Првобитне одредбе овог члана промијењене су Амандманом ІV.

⁶⁾ Амандманом V замијењена је првобитна одредба овог става.

слободу удруживања, укључујући слободу оснивања и припадања синдикатима и слободу неударживања; слободу на рад;

- м) образовање;
- н) социјалну заштиту;
- о) здравствену заштиту;
- п) прехрану;
- р) уточиште и
- с) заштиту мањина и потенцијално угрожених група.

(2) Сви грађани уживају слиједећа права:

- а) право на оснивање и припадање политичким партијама и
- б) политичка права: да учествују у јавним пословима; да имају једнак приступ јавним службама; да бирају и да буду бирани.

Члан 3

Све избјеглице и расељена лица имају право слободног повратка у пребивалишта из којих су прогнани.

Члан 4

Све особе имају право, у складу с Анексом VII Општег оквирног споразума, на поврат укупне имовине које су лишене током етничког прогона и непријатељства од 1991. године, те на надокнаду укупне имовине која им се не може повратити. Сви искази и обавезе дате и преузете под присилом, посебно оне што се односе на одрицање од права на земљу и другу имовину, ништавне се.

Остваривање права из става 1. овог члана уредиће се федералним законодавством.⁷⁾

Члан 5

Стицање и престанак држављанства Федерације Босне и Херцеговине прописује федерални закон, уз слиједеће услове:

- а) ниједна особа не може се лишити држављанства произвољно, или на начин који би је оставио без држављанства;
- б) ниједна особа не може се лишити држављанства Федерације по основу пола, расе, боје коже, језика, вјере, политичког или другог увјерења, националног и друштвеног поријекла, припадности некој националној мањини, имовине, рођења или било којег другог статуса;
- ц) сви држављани Федерације су, у складу са Уставом Босне и Херцеговине, и држављани Босне и Херцеговине, а овисно о условима о држављанству утврђеним Уставом Босне и Херцеговине имају право и на држављанство друге државе.⁸⁾

Члан 6

Сви судови, органи управе, институције које врше јавна овлашћења и други органи федералне власти примјењиваће и поштовати права и слободе предвиђене у актима наведеним у Анексу.⁹⁾

⁷⁾ Амандманом VI замијењене су првобитне одредбе овог члана.

⁸⁾ Амандманом VII замијењене су првобитне одредбе овог члана.

⁹⁾ Одредба о Суду за људска права у овом члану престала је да важи у складу са Амандманом LII (Члан 11е.).

Члан 7

Сви надлежни органи власти у Федерацији сарађиваће са свим међународним посматрачким тијелима за људска права основаним за Босну и Херцеговину, као и са надзорним тијелима основаним инструментима наведеним у Анексу.

Б. ОМБУДСМЕНИ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ*

1. Опште одредбе

Члан 1

(1) Постоје три омбудсмена које именује Парламент Федерације Босне и Херцеговине у складу са федералним законом. По један омбудсмен се именује из сваког конститутивног народа Босне и Херцеговине.¹⁰⁾

Члан 2

(1) Омбудсмени су дужни да штите људско достојанство, права и слободе зајамчене овим уставом, инструментима наведеним у Анексу и уставима кантона. Нарочито ће радити на отклањању посљедица кршења људских права и слобода, а посебно посљедица етничког прогона.

(2) У вршењу својих функција омбудсмени ће радити у складу са законом и принципима морала и правде.

Члан 3

Сваки омбудсмен самостално врши своје функције, осим ако овим уставом није другачије утврђено. Омбудсмени могу сарађивати у вршењу било које од својих функција.

Члан 4

Омбудсмени су независни у вршењу својих функција и ниједна особа нити орган власти не могу се мијешати у те функције.

2. Надлежности и овлашћења омбудсмена

Члан 5

Омбудсмени могу испитивати дјелатности било које институције Федерације, кантона, града¹¹⁾ или општина, као и било које друге институције или особе које су негирале људско достојанство, права или слободе, укључујући провођење етничког прогона или одржавање његових посљедица.

* Наслов промијењен Амандманом XXX

¹⁰⁾ Амандманом XXX промијењени су: првобитни наслов под II. и члан II.Б.1.1

¹¹⁾ Амандманом XCV додата је ријеч "града".

Члан 6

(1) Омбудсмен има право да покреће поступак пред надлежним судовима и интервенише у поступцима који су у току.¹²⁾

(2) Омбудсмен има право да тражи помоћ судске полиције, како је предвиђено чланом IV. Ц. 8.

Члан 7

(1) У извршавању својих функција омбудсмен може истраживати сва службена документа, укључујући и тајна, као и судске и управне списе и захтијевати сарадњу од сваке особе, укључујући било ког службеника, посебно у прибављању информација, докумената и списа. Омбудсмен може присуствовати судским и управним поступцима, као и састанцима других органа, те може приступити свим мјестима гдје су особе лишене слободе затворене или гдје раде и преконтролисати их.

(2) Омбудсмен, његови замјеници и свака особа која проводи истрагу из параграфа (1) овог члана, дужни су да чувају тајност добијених информација и при томе, према свим документима и списима да поступају у складу са вежећим прописима, осим у случају предвиђеном у члану II. Б. 8.

3. Извјештај омбудсмена

Члан 8

(1) Сваки омбудсмен подноси годишњи извјештај премијеру и замјеницима премијера, и Конференцији о европској безбједности и сарадњи.¹³⁾

(2) Омбудсмен може, у било које вријеме, поднијети посебне извјештаје надлежном федералном, кантоналном, општинском или међународном тијелу. Домаће установе дужне су да одговоре у року који одреди омбудсмен.

(3) У извјештаје наведене у параграфима (1) и (2) овог члана омбудсмен може укључити било који материјал описан у члану II. Б. 5. и подузети мјере за заштиту информација које захтијевају тајност.

4. Прописи омбудсмена

Члан 9

Сваки омбудсмен појединачно, или сви омбудсмени заједно прописаће организацију и начин обављања својих функција. Ти прописи објављују се у службеном гласилу Федерације. Парламент Федерације може законом промијенити ове прописе.

¹²⁾ Дио одредбе у овом члану који се односио на Суд за људска права престао се примјењивати у складу са Амандманом LII (члан 11e.).

¹³⁾ Првобитна одредба овог става промијењена је Амандманом LXVIII.

III. ПОДЈЕЛА НАДЛЕЖНОСТИ ИЗМЕЂУ ФЕДЕРАЛНЕ И КАНТОНАЛНЕ ВЛАСТИ

Члан 1

У искључивој су надлежности Федерације:

- а) држављанство Федерације;
- б) утврђивање економске политике, укључујући планирање и обнову, те политику коришћења земљишта на федералном нивоу;
- ц) доношење прописа о финансијама и финансијским институцијама Федерације и фискална политика Федерације;
- д) сузбијање тероризма, међукантоналног криминала, неовлашћене трговине дрогом и организираног криминала;
- е) додјела електронских фреквенција за радио, ТВ и друге сврхе, у складу са Уставом Босне и Херцеговине;
- ф) утврђивање енергетске политике, укључујући расподјелу између кантона, теосигурање и одржавање потребне инфраструктуре,
- г) финансирање дјелатности федералних власти, установа и институција које федералне власти оснивају опорезивањем, задуживањем или другим средствима.¹⁴⁾¹⁵⁾

Члан 2

Федерална власт и кантони надлежни су за:

- а) јамчење и провођење људских права;
- б) здравство;
- ц) политику заштите човјекове околине;
- д) комуникацијску и транспортну инфраструктуру, у складу са Уставом Босне и Херцеговине;
- е) социјалну политику;
- ф) провођење закона и других прописа о држављанству и путним исправама држављана Босне и Херцеговине са територије Федерације, и о боравку и кретању странаца;
- г) туризам и
- х) коришћење природних богатстава.¹⁶⁾

Члан 3

(1) У складу са потребама, надлежности из члана III. 2. могу бити остварене заједнички или одвојено, или од стране кантона координирано од федералне власти.

(2) У погледу ових надлежности кантони и федерална власт договарају се на трајној основи.

(3) У вршењу ових надлежности, када се ради о законима и другим прописима који су обавезујући на подручју цијеле Федерације, у складу са овим уставом и одлукама Парламента Федерације, федерална власт ће поступити узимајући у обзир кантоналне надлежности, различите ситуације у појединим кантонима и потребу за флексибилношћу у провођењу.

¹⁴⁾ Првобитна одредба члана III.1.a) замијењена је Амандманом LXXXIX. Амандманом CVI брисана је тачка а) овог члана, а дотадашње тачке од б) до х) постале су тачке од а) до г).

¹⁵⁾ Првобитне одредбе овег члана замијењене су Амандманом VIII.

¹⁶⁾ Амандманом IX промијењене су одредбе овог члана.

Федерална власт има право да утврђује политику и доноси законе који се тичу сваке од ових надлежности.

(4) У вршењу ових надлежности, у складу са овим уставом и својим кантоналним уставом, кантони ће се обраћати међукантоналном савјету за координацију рјешавања међукантоналних питања и за досљедно рјешавање питања која се тичу интереса ван њихових кантоналних граница, те ће проводити одлуке, учествовати у одлучивању и, кад је потребно, предлагати одлуке у законодавним тијелима. Кантони имају право да утврђују политику и проводе законе који се тичу сваке од ових надлежности.

Члан 4

Кантони имају све надлежности које нису изричито повјерене федералној власти. Посебно су надлежни за:

а) успостављање и надзирање полицијских снага које ће имати јединствене федералне униформе са кантоналним ознакама;

б) утврђивање образовне политике, укључујући доношење прописа о образовању и осигурање образовања;

ц) утврђивање и провођење културне политике;

д) утврђивање стамбене политике, укључујући доношење прописа који се тичу уређивања и изградње стамбених објеката;

е) утврђивање политике која се тиче регулација и осигуравања јавних служби;

ф) доношење прописа о коришћењу локалног земљишта, укључујући зонирање;

г) доношење прописа о унапређењу локалног пословања и добротворних активности;

х) доношење прописа о локалним постројењима за производњу енергије и осигурање њихове доступности;

и) утврђивање политике у вези са осигурањем радија и телевизије, укључујући доношење прописа о осигурању њиховог рада и изградњи;

ј) провођење социјалне политике и успостава служби социјалне заштите;

к) стварање и примјену политике кантоналног туризма, развој туристичких ресурса,

л) финансирање дјелатности кантоналне власти или њених агенција опорезивањем, задуживањем или другим средствима.

IV. СТРУКТУРА ФЕДЕРАЛНЕ ВЛАСТИ

A. ЗАКОНОДАВСТВО

а) Законодавну власт у Федерацији Босне и Херцеговине вршиће Заступнички дом и Дом народа.¹⁷⁾

ПАРЛАМЕНТ ФЕДЕРАЦИЈЕ

1. Представнички дом

Члан 1

(1) Најмање четири члана једног конститутивног народа ће бити заступљена у Заступничком дому Федерације Босне и Херцеговине.

¹⁷⁾ Амандманом XXXI промијењен је наслов у члану IV.A. и иза њега додат нови текст.

(2) Заступнички дом састоји се од деведесет осам заступника.¹⁸⁾

Члан 2

Мандат посланика у Представничком дому је четири године, уколико се Дом не распусти у складу са овим уставом.

Члан 3

(1) Посланици у Представничком дому бирају се демократским путем на непосредним изборима, тајним гласањем, на територији цијеле Федерације. Сваки бирач има право да гласа за било коју регистровану странку.

(2) Прије сваких избора, свака регистрована странка објављује изборну листу кандидата. Изабрани посланици у Представничком дому из сваке странке особе су са врха листе те странке, према броју добијених гласова. Замјене за посланике врше се од особа које слиједе на остатку листе.

Члан 4

Сваки бирач са правом гласа може бити посланик у Представничком дому.

Члан 5

Представнички дом биће први пут сазван најкасније двадесет дана након објављивања резултата избора.

2. Дом народа

Члан 6

Састав Дома народа и избор чланова

(1) Састав Дома народа Федерације Босне и Херцеговине ће бити паритетан тако да сваки конститутивни народ има исти број делегата.

(2) Дом народа састоји се од педесет осам делегата, и то по седамнаест делегата из реда сваког од конститутивних народа и седам делегата из реда Осталих.

(3) Остали имају право да равноправно учествују у поступку већинског гласања.¹⁹⁾

Члан 7

Мандат делегата у Дому народа је четири године, уколико Дом не буде распуштен у складу са овим уставом.

¹⁸⁾ Амандманом XXXII замијењене су првобитне одредбе овог члана.

¹⁹⁾ Амандманом XXXII замијењене су првобитне одредбе овог члана.

Члан 8

(1) Делегате Дома народа бирају кантоналне скупштине из реда својих делегата пропорционално националној структури становништва.

(2) Број делегата за Дом народа који се бирају у сваком кантону сразмјеран је броју становника кантона, с тим што се број, структура и начин избора делегата утврђују законом.

(3) У Дому народа биће најмање један Бошњак, један Хрват и један Србин из сваког кантона који имају најмање једног таквог заступника у свом законодавном тијелу.

(4) Делегате Бошњаке, Хрвате и Србе из сваког кантона бирају заступници из реда тог конститутивног народа у складу са изборним резултатима у законодавном тијелу тог кантона, а избор делегата из реда Осталих уредиће се законом.

(5) У Дому народа не може вршити функцију делегата ни један заступник у Заступничком дому нити вијећник општинског вијећа.²⁰⁾

Члан 9²¹⁾

Члан 10

Дом народа сазива се први пут најкасније двадесет дана након избора кантоналних законодавних тијела.

3. Опште одредбе

Члан 11

(1) Сваки дом ће већином гласова усвојити свој пословник о раду и изабрати међу својим члановима предсједавајућег и два потпредсједавајућа, који не могу бити из реда истог конститутивног народа или из реда Осталих.²²⁾

Члан 12

Сваки дом ради јавно, осим у изузетним случајевима, предвиђеним њиховим пословницима, и објављује записник о својим расправама и одлукама.

Члан 13

Чланови и делегати законодавних органа Федерације не подлијежу кривичноправној, ни грађанскоправној одговорности за радње које чине у оквиру својих дужности у законодавним органима Федерације.²³⁾

Члан 14

Чланови оба дома биће плаћени како је утврђено законом. Плаћа се неће повећавати или смањивати током изборног мандата, осим за прилагођавање трошковима живота.

²⁰⁾ Амандманом XXXIV замијењене су првобитне одредбе овог члана.

²¹⁾ Одредба овог члана престала је да важи на основу амандмана XXXV.

²²⁾ Првобитни текст овог члана замијењен је Амандманом XXXVI.

²³⁾ Првобитна одредба овог члана замијењена је Амандманом LXIV.

Члан 15

Сваки дом треба да одбије или усвоји потребне законе у разумном року након њиховог усвајања у другом дому. Када премијер оцијени да један дом неоправдано одугвлачи он може сазвати заједничку комисију, коју чини највише десет чланова из сваког дома, и која ће, у року од десет дана, утврдити приједлог закона прихватљив за оба дома.

Члан 16

(1) Када предсједник Федерације утврди да домови нису у могућности да донесу потребне законе, он може, уз сагласност са потпредсједником Федерације, да распусти један или оба дома, с тим да ниједан дом не може бити распуштен у периоду од годину дана од његовог првог сазивања.

(2) Предсједник Федерације распушта оба дома кад они не успију донијети буџет Федерације прије почетка буџетске године.

4. Одлучивање у домовима

Члан 17

Уколико Уставом није другачије утврђено, одлуке Парламента Федерације захтијевају потврду оба дома, осим за пословнике и декларације које домови самостално доносе.

5. Дефиниција виталног интереса

Члан 17а

Витални национални интереси конститутивних народа су дефинисани на слиједећи начин:

- остваривање права конститутивних народа да буду адекватно заступљени у законодавним, извршним и правосудним органима власти;
- идентитет једног конститутивног народа;
- уставни амандмани;
- организација органа јавне власти;
- једнака права конститутивних народа у процесу доношења одлука;
- образовање, вјероисповијест, језик, његовање културе, традиције и културно наслеђе;
- територијална организација;
- систем јавног информисања
- и друга питања која би се третирали као питања од виталног националног интереса, уколико тако сматра 2/3 једног од клубова делегата конститутивних народа у Дому народа.²⁴⁾

²⁴⁾ Одредбе овог члана додате су Амандманом XXXVIII, укључујући и наслов.

6. Парламентарна процедура за заштиту виталних интереса

Члан 17 б.

(1) Закони или други прописи или акти који се поднесу Заступничком дому у Федерацији Босне и Херцег овине, такође се усвајају у Дому народа Федерације Босне и Херцеговине.

(2) У Уставном суду Федерације Босне и Херцеговине оснива се Вијеће за заштиту виталних интереса, како би одлучивало о питањима виталног интереса, према процедури у складу са овим уставом. Ово вијеће разматра сва питања која су од виталног интереса.

(3) Вијеће за заштиту виталног интереса састоји се од седам чланова, два из сваког конститутивног народа, и један члан из реда Осталих. Судије бира Заступнички дом и Дом народа.²⁵⁾

Члан 18

Процедура за законе у вези са виталним интересом, како је то дефинисано у листи из члана 17а.

1. Уколико више од једног предсједавајућег или потпредсједавајућег Дома народа сматра да закон спада у питања од виталног националног интереса дефинисана у Амандману XXXVII на Устав Федерације Босне и Херцеговине, закон ће бити уврштен у дневни ред Дома народа као питање од виталног интереса.

2. Ако само један предсједавајући или потпредсједавајући тврди да закон спада у питања од виталног интереса, 2/3 већина одговарајућег клуба може прогласити да је ријеч о питању са листе виталних интереса. У том случају ће се слиједити процедура описана у Амандману XL.

3. Предсједавајући и потпредсједавајући морају донијети одлуку у року од једне седмице.

4. Уколико већина сваког клуба који има делегате у Дому народа гласа за такве законе или друге прописе или акте, сматраће се да су они усвојени.

5. Уколико се у Дому народа постигне сагласност о амандманима, такав закон, пропис или акт се поново подноси Заступничком дому на одобравање.

6. Уколико сагласност није могућа у Дому народа или уколико се на приједлог амандмана не добије сагласност, формираће се заједничка комисија од представника Заступничког дома и Дома народа. Заједничка комисија је састављена на паритетном основу и одлуке доноси концензусом. Заједничка комисија усаглашава текст закона. Уколико се текст закона усагласи закон се сматра усвојеним.

7. Уколико се не постигне сагласност, закон неће бити усвојен, те се исти враћа предлагачу на нови поступак. У том случају предлагач не може поново поднијети исти текст закона, прописа или акта.²⁶⁾

²⁵⁾ Одредбе овог члана додате су Амандманом XXXVIII, укључујући и наслов.

²⁶⁾ Амандманом XXXIX промијењене су првобитне одредбе овог члана, укључујући додати наслов.

Члан 18а

Процедуре за законе који се односе на витални национални интерес, уколико је одлучено 2/3 већином једног од клубова конститутивних народа у Дому народа

1. У случају да 2/3 једног од клубова конститутивних народа у Дому народа одлучи да се закон, други пропис или акт односи на витални интерес, закон ће разматрати Дом народа.

2. Уколико већина сваког клуба заступљеног у Дому народа гласа за тај закон, други пропис или акт, исти се сматра усвојеним.

3. Уколико се Дом народа усагласи о амандманима, закон, пропис или акт се поново доставља на одобрење Заступничком дому.

4. Уколико Заједничка комисија из Амандмана XXXIX не постигне сагласност, питање се прослијеђује Уставном суду Федерације Босне и Херцеговине да донесе коначну одлуку да ли се предметни закон односи на витални интерес једног од конститутивних народа.

5. Вијеће за заштиту виталног интереса при Уставном суду Федерације Босне и Херцеговине одлучује о прихватљивости таквих случајева 2/3 већином у року од једне седмице, а у року од мјесец дана одлучује о меритуму случајева који се сматрају прихватљивим.

6. У случају да процедуру према овом амандману покрене 2/3 већина једног од клубова, потребан је глас најмање двојице судија да би Суд одлучио да се ради о виталном интересу.

7. Уколико Суд донесе позитивну одлуку о виталном интересу, тај закон се сматра неусвојеним, те се документ враћа предлагачу који треба покренути нову процедуру. У том случају предлагач не може поново доставити исти текст закона прописа или акта.

8. У случају да суд одлучи да се предметни закон не односи на витални интерес, сматра се да је закон усвојен/биће усвојен простом већином.²⁷⁾

Члан 19

Остале одлуке доносе се простом већином у сваком дому, уколико није другачије утврђено овим уставом, или пословником тога дома.

7. Надлежности Парламента Федерације

Члан 20

(1) Поред осталих надлежности утврђених у овом уставу, Парламент Федерације надлежан је за:

а) избор предсједника и два потпредсједника Федерације, како је утврђен у члану IV. Б. 2;

б) подношење захтјева у складу са чланом IV. Б. 3 (1) Уставном суду да одлучи треба ли смијенити предсједника или једног од потпредсједника Федерације;

ц) потврђивање именованја Владе Федерације већином гласова;

д) доношење закона о вршењу функција федералне власти. Закони ступају на снагу како је у њима утврђено, али не раније него што буду објављени у службеном гласилу Федерације;

е)²⁸⁾

ф) давања овлашћења кантонима да закључују споразуме са државама и међународним организацијама, уз сагласност Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, осим за споразуме оне врсте за које Парламентарна скупштина законом одлучи да им није потребна таква сагласност;

²⁷⁾ Амандманом XL додат је овај члан заједно са насловом.

²⁸⁾ Члан IV.A.5.20.(1)е) се брише Амандманом XCIV.

г) ²⁹⁾

х) одобравање, већином гласова, споразума са државама и међународним организацијама, уз претходну сагласност Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, осим споразума оне врсте за које Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине законом одлучи да им није потребна таква сагласност;

и) ³⁰⁾

ј) доношење буџета Федерације и закона о опорезивању и осигурању потребног финансирања на други начин и

к) вршење других надлежности које су му повјерене.³¹⁾

Члан 21

Сваки дом може проводити истрагу и у ту сврху захтијевати свједочење, доказе и документе.

Б. ИЗВРШНА ВЛАСТ ФЕДЕРАЦИЈЕ

1. Предсједник и Потпредсједник Федерације

Члан 1

Предсједник Федерације представља и заступа Федерацију и шеф је федералне извршне власти.

Предсједник Федерације има два потпредсједника из различитих конститутивних народа. Они се бирају у складу са овим уставом.³²⁾

Члан 2

(1) У избору предсједника и два потпредсједника Федерације Босне и Херцеговине најмање трећина делегата из клубова бошњачких, хрватских или српских делегата у Дому народа могу кандидовати предсједника и два потпредсједника Федерације Босне и Херцеговине.

(2) Избор за предсједника и два потпредсједника Федерације Босне и Херцеговине захтијева прихватање заједничке листе три кандидата за предсједника и потпредсједнике Федерације, већином гласова у Заступничком дому, а затим и већином гласова у Дому народа, укључујући већину клуба сваког конститутивног народа.

(3) Уколико ни једна листа кандидата не добије потребну већину у оба дома, поступак кандидовања се понавља.

(4) Уколико и у поновљеном поступку један од домова одбије заједничку листу, сматраће се да су кандидоване особе изабране прихватањем листе у само једном дому.

(5) Мандат предсједника и потпредсједника Федерације Босне и Херцеговине је четири године.³³⁾

²⁹⁾ Амандманом X брисана је тачка г), али није мијењан редосљед тачака.

³⁰⁾ Тачка и) је брисана Амандманом CVIII.

³¹⁾ Првобитне одредбе овог члана измијењене су Амандманима X и LXIX.

³²⁾ Првобитна одредба овог члана, најприје је измијењена Амандманом XI, а затим допуњена Амандманом XLI.

Члан 3

(1) Предсједник или један од потпредсједника Федерације, уколико је прекршио заклетву или је из других разлога недостојан вршења те функције, може бити смијењен одлуком Уставног суда који поступа према захтјеву двотрећинске већине гласова сваког дома Парламента Федерације.

(2) Уколико предсједник или један од потпредсједника Федерације умре, буде смијењен или према мишљењу Владе, усвојеном консензусом, трајно није у могућности да извршава своје уставне дужности које произилазе из његовог положаја, поступак предвиђен у члану IV. Б. 2. провешће клубови делегата у Дому народа у року од тридесет дана, да би се попунило упражњено мјесто до краја започетог мандата.³⁴⁾

2. Влада Федерације

Члан 4

Минимална заступљеност у Влади Федерације Босне и Херцеговине у прелазном периоду до потпуне provedбе Анекса 7.

(1) Влада Федерације Босне и Херцеговине (премијер/предсједник Владе и шеснаест министара) састоји се од осам министара из реда бошњачког, пет министара из реда хрватског и три министра из реда српског народа. Једног министра из реда Осталих може именовати премијер/предсједник Владе из квоте најбројнијег конститутивног народа. Влада има и премијера/предсједника Владе, који има два замјеника, из различитих конститутивних народа, који се бирају из реда министара.

(2) Након потпуне provedбе Анекса 7., најмање 15% чланова Владе мора бити из једног конститутивног народа. Најмање 35% чланова Владе мора бити из два конститутивна народа. Један члан Владе мора бити из реда Осталих.³⁵⁾

Члан 5

Избор Владе

(1) Предсједник Федерације, уз сагласност оба потпредсједника Федерације, именује Владу Федерације након консултација са премијером или са кандидатом за ту функцију. Влада Федерације Босне и Херцеговине је изабрана након што је њено именовање потврдио већином гласова Заступнички дом Федерације. Свако упражњено мјесто попуњава се истим поступком.

(2) Уколико Заступнички дом не потврди именовање Владе, предсједник Федерације у сагласности с потпредсједницима Федерације, а уз консултацију са премијером или кандидатом за ту функцију, поново ће поступити у складу са ставом 1. овог члана.³⁶⁾

(3) Влада се може смијенити било одлуком предсједника Федерације, уз сагласност подпредсједника Федерације, или изгласавањем неповјерења Влади већином гласова у сваком од домова. Предсједник Федерације смијењује министре на приједлог Премијера.

Члан 6³⁷⁾

³³⁾ Првобитне одредбе овог члана замијењене су Амандманом XLII.

³⁴⁾ Првобитне одредбе овог члана промијењене су Амандманом XLIII и Амандманом LXX.

³⁵⁾ Првобитна одредба овог члана измијењена је Амандманом XII и Амандманом XLIV.

³⁶⁾ Првобитне одредбе овог члана мијењане су Амандманом XLV и Амандманом LXXI.

³⁷⁾ Одредбе овог члана престале су да важе на основу Амандмана XLVI.

3. Подјела извршних надлежности

Члан 7

Осим ако овим уставом није другачије утврђено:

а) Предсједник Федерације надлежан је за:

(I) именовање Владе, шефова дипломатских мисија, судија Уставног суда Федерације на приједлог кандидата од стране Високог судског и тужилачког вијећа, у складу са члановима IV. Б. 5, IV. Б. 8 и IV.Ц. 6;³⁸⁾

(II)³⁹⁾

(III) вођење консултација у вези са именовањем омбудсмена и судија у складу са члановима II. Б. 1. (2) и IV. Ц. 6. б);

(IV) потписивање одлука Парламента Федерације након њихових доношења у складу са члановима IV. А. 17 до 19;

(V) потписивање и ратификовање међународних споразума у име Федерације;

(VI) давање помиловања за дјела утврђена федералним законима, осим за ратне злочине, злочине против човјечности и геноцида.

б) Потпредсједници Федерације надлежни су за:

(I) замјењивање предсједника Федерације у условима наведеним у члану IV. Б. 3.;

(II) сарадњу са предсједником Федерације у оним ситуацијама у којима је потребно да предсједник затражи његову сагласност и

(III) извршавање оних дужности повјерених од предсједника или Парламента Федерације.

ц) Премијер је надлежан за:

(I) провођење политике и извршавање закона федералне власти, укључујући осигурање извршавања одлука судова Федерације;

(II) предлагање смјењивања предсједника Федерације како је утврђено чланом Б. 3. (2);

(III) предлагање и давање препорука из области законодавства и

(IV) припремање буџетских приједлога Парламенту Федерације.

д) Замјеници премијера надлежни су за:

(I) вршење дужности министра;

(II) помагање премијеру у провођењу политике и извршавању закона Федерације;

(III) одлучивање да ли ће се затражити мишљење Уставног суда и

(IV) вршење дужности премијера када овај није у могућности да обавља своју функцију или када је мјесто премијера упражњено док нови премијер не преузме функцију.

е) Сваки министар надлежан је за:

(I) провођење федералне политике и извршавање федералних закона из оквира надлежности свога министарства или извршавања задатака које му одреди премијер;

³⁸⁾ Амандманом CVII мијењан је члан IV.Б.3.7. (а) (I).

³⁹⁾ Члан IV.Б.3.7. а) (II) се брише Амандманом XC.

(II) предлагање и давање препорука у вези са прописима из оквира надлежности свога министарства или према задатку који му одреди премијер;

(III) руковођење, координирање и надзирање активности свога министарства;

(IV) издавање упутстава, инструкција, наредба и доношење прописа у циљу омогућавања извршавања закона из надлежности његовог министарства и оних које му повјери премијер, у складу са овим уставом и законима Федерације;

(V) припремање, објашњавање и анализирање буџетских приједлога из надлежности свог министарства или вршење других задатака на захтјев премијера;

(VI) одговарање на питања било којег дома Парламента Федерације из надлежности свог министарства или извршавање сваког другог задатка који му повјери премијер;

(VII) помагање премијеру у провођењу федералне политике и извршавању закона Федерације и

(VIII) одлучивање о одобравању покретања поступка утврђеног у члану IV. Б. 6. (1).⁴⁰⁾

Члан 8⁴¹⁾

Члан 9

Влада Федерације је овлашћена да доноси уредбе са законском снагом у случају опасности по земљу када Парламент Федерације није у могућности то да учини. Свака уредба имаће снагу закона и не може дерогирати права и слободе утврђене овим уставом. Свака уредба престаће да важи најкасније истеком тридесетог дана од њеног објављивања, с тим да ће престати да важи одмах по укидању одлуком Парламента или на крају десетог дана од њеног објављивања, уколико је Парламент Федерације у засједању када је уредба објављена. Уредба објављена док Федерација употребљава оружане снаге у складу са овим уставом остаће на снази до петог дана слиједеће сједнице Парламента Федерације, када престаје да важи, осим ако не буде потврђена, али ни у ком случају неће важити дуже од шест мјесеци. По истеку рока важење уредбе се не може продужавати, уредба се не може поново доносити нити дјелимично мијењати без одлуке Парламента Федерације и његове сагласности.

4. Имунитет

Члан 10⁴²⁾

Ц. СУДСКА ВЛАСТ ФЕДЕРАЦИЈЕ

1. Опште одредбе о судовима

Члан 1

(1) Судску функцију у Федерацији врше судови Федерације наведени у параграфу 2. овог члана, кантонални судови наведени у члану V. 11. и општински судови наведени у члану VI. 7.

(2) Судови Федерације су:

- а) Уставни суд,
- б) Врховни суд ⁴³⁾

⁴⁰⁾ Поједине одредбе овог члана мијењане су и допуњаване: Амандманом XIII; Амандманом LVI и Амандманом LXXII.

⁴¹⁾ Члан IV.Б.3.8. се брише Амандманом XCI.

⁴²⁾ Овај члан је брисан Амандманом LXV.

Члан 2

Сви органи власти извршаваће и помагати у извршавању пресуда и рјешења свих судова наведених у овом уставу.

Члан 3

Уколико овим уставом није другачије утврђено, правила поступка потребна да би се осигурала једнакост у поступању, као и основни принципи правичности у поступцима пред судовима и организацији свих судова, биће утврђени законима Федерације. Законодавно тијело кантона може прописати допунска правила о организацији и управљању кантонским и општинским судовима. У складу са тим правилима, сваки суд може утврдити своју унутрашњу организацију и у вези са тим донијети допунска правила.⁴⁴⁾

Члан 4

- (1) Судска власт Федерације самостална је и независна.
- (2) Судови ће осигурати једнак положај свим странама у судским поступцима.
- (3) Судска власт је самостална и независна од извршне и законодавне власти Федерације.
- (4) Високо судско и тужилачко вијеће Босне и Херцеговине, као тијело на државном нивоу, осигурава самосталност, независност, непристрасност, стручност и ефикасност судова и тужилачке дужности у Федерацији. Надлежности Високог судског и тужилачког вијећа, између осталог, укључују именовање, вођење дисциплинског поступка против и смјењивања судија, осим судија Уставног суда Федерације и обухватају и тужиоце и замјенике тужиоца у Федерацији. Састав и додатне надлежности Високог судског и тужилачког вијећа утврђују се законом на нивоу Босне и Херцеговине.⁴⁵⁾
- 5) Сви судски поступци јавни су, уколико, за одређене изузетне ситуације, законом није другачије утврђено. Све пресуде јавно се објављују.

2. Опште одредбе о судовима Федерације

Члан 5

- (1) Судије судова Федерације биће угледни правници највиших моралних особина.
- (2) Судије судова Федерације неће бити кривично гоњени нити одговорни у грађанском поступку за било коју радњу учињену у вршењу своје функције.

Члан 6

1. Судије Врховног суда, укључујући и предсједника Суда, одабира, именује, проводи дисциплински поступак против и смјењује Високо судско и тужилачко вијеће, у складу са законом.
2. Судије Уставног суда предлаже предсједник Федерације уз сагласност потпредсједника, а за именовање је потребна потврда већине делегата Дома народа који су присутни и гласају.

⁴³⁾ Odredba iz stava (2) ovog člana koja se odnosila na Sud za ljudska prava prestala je da se primjenjuje u skladu sa Amandmanom LII (član 11e.).

⁴⁴⁾ Првобитна одредба допуњена је Амандманом LVII.

⁴⁵⁾ Амандманом LVIII овај члан је допуњен ставовима 3) и 4). Амандманом CIII став (4) је промијењен.

3. Судије Врховног суда, осим резервних судија, именују се доживотно, уколико овим уставом није другачије утврђено, осим ако не поднесу оставку, ако се не пензионишу или не буду с разлогом смијењени од стране Високог судског и тужилачког вијећа, у складу са законом. Судијама Врховног суда такође може изузетно престати судијска функција као резултат процеса одабира након реорганизације Врховног суда за вријеме прелазног периода, како се утврђује законом којим се оснива Високо судско и тужилачко вијеће Федерације. Навршење старосне доби прописане за обавезан одлазак у пензију за судије Врховног суда утврђује се законом.

4. Судије Уставног суда биће у служби до доби од 70 година, осим ако не поднесу оставку или не буду с разлогом смијењени консензусом осталих судија тог суда.⁴⁶⁾

Члан 7.

1. Плаћа и друге накнаде судији не могу бити умањени за вријеме вршења судијске функције, осим као посљедица дисциплинског поступка у складу са законом.

2. Плаћа и други увјети обављања функције, укључујући и имунитет, за све судије судова Федерације утврђују се законом.⁴⁷⁾

Члан 8

(1) Основаће се судска полиција ради помоћи судовима у Федерацији у осигурању информација, осигурању присуства свједока, привођењу оптужених особа, одржавању реда у судници и сигурности суда, те извршавању судских налога.

(2) Укупна национална структура судске полиције одржаваће националну структуру становништва Федерације, а за сваку од локалних јединица одржаваће националну структуру становништва у том кантону или општини.

(3) Предсједник Врховног суда одговоран је за управљање судском полицијом.

(4) Предсједник Врховног суда доноси правила под којима судска полиција може помагати омбудсмене, на њихов захтјев, у вршењу њихових дужности.

3. Уставни суд

Члан 9

Уставни суд састоји се од девет судија, од којих су најмање по два из реда сва три конститутивна народа и један из реда Осталих.⁴⁸⁾

Члан 10

(1) Основна функција Уставног суда је рјешавање спорова:

- а) између кантона;
- б) између кантона и федералне власти;
- ц) између града и његовог кантона или федералне власти;
- д) између општине и града;
- е) између општина и њихових кантона или федералне власти и

⁴⁶⁾ Првобитне одредбе овог члана измијењене су Амандманом XLVII и Амандманом LIX.

⁴⁷⁾ Првобитне одредбе овог члана замијењене су Амандманом LX.

⁴⁸⁾ Првобитна одредба овог члана замијењена је Амандманом XLVIII.

ф) између институција федералне власти или унутар појединих институција федералне власти.

(2) Уставни суд:

а) на захтјев председника Федерације, потпредседника Федерације, премијера, замјеника премијера или на захтјев једне трећине чланова било ког дома Парламента Федерације, утврдиће да ли је приједлог закона који је усвојио један од домова, или закон који су усвојила оба дома, у складу са овим уставом;

б) на захтјев премијера, кантона или једне трећине посланика у законодавном тијелу кантона, утврдиће да ли су устав кантона и амандман на устав, предложени закон или закон кога је усвојило то законодавно тијело, у складу са овим уставом;

ц) на захтјев председника Федерације, потпредседника Федерације, премијера или замјеника премијера, утврдиће да ли је предложени или усвојени пропис који доноси орган федералне власти у складу са овим уставом;

д) на захтјев премијера, или кантона, утврђује да ли је неки предложени или усвојени пропис које је донијело неко тијело кантоналне, градске или општинске власти у складу са овим уставом.

(3) Заштиту права на локалну самоуправу осигурава Уставни суд. Такав поступак пред Уставним судом могу покренути општине и градови, као и удружења општина и градова Федерације Босне и Херцеговине. Уставни суд одлучује о споровима између јединица локалне самоуправе и кантона или Федерације на захтјев општинског или градског вијећа, начелника општине или градоначелника града, или удружења општина и градова Федерације Босне и Херцеговине.⁴⁹⁾

(4) Уставни суд одлучује и о уставним питањима која му предочи Врховни суд или неки кантонални суд а која се појаве у току поступка пред тим судом.⁵⁰⁾

(5) Уставни суд одлучује о питањима која проистичу из закона којима се уређује имунитет у Федерацији.⁵¹⁾

Члан 11

Кад Врховни суд, или кантонални суд, у току поступка који се води пред судом, сматрају да одговарајући закон није у складу са овим уставом, обуставиће поступак и предочити предмет Уставном суду у складу са чланом IV. Ц. 10. (3).⁵²⁾

Члан 12

Одлуке Уставног суда коначне су и обавезујуће, посебно када:

а) Суд рјешава спор у складу са чланом IV. Ц. 10. (1). Све стране у спору морају поштовати ту одлуку и придржавати се наредби Суда издатих у току или на крају поступка;

б) Суд утврди да закон, усвојени или предложени закон или други пропис Федерације или било којег кантона, града или било које⁵³⁾ општине није у складу са овим уставом. Тај или други пропис неће се примјењивати, односно ступити на снагу, осим уколико се измијени на

⁴⁹⁾ Став 3. овог члана додат је Амандманом ХCVI.

⁵⁰⁾ Одредба у ставу (3) овог члана која се односи на Суд за људска права престала се примјењивати у складу са Амандманом LII (члан 11е.).

⁵¹⁾ Првобитне одредбе овог члана мијењане су и допуњаване: Амандманом XIV, Амандманом LXVI и Амандманом LXXXIII.

⁵²⁾ Првобитна одредба овог члана измијењена је Амандманом LII (члан 11е.) тако што је престао да се примјењује дио који се односи на Суд за људска права.

⁵³⁾ Амандманом ХCVII овом ставу су додате ријечи "града или било које".

начин који пропише Суд или уколико Суд не утврди прелазна рјешења, која не могу бити на снази дуже од шест мјесеци.

ц) Суд одлучи о уставном питању које му је предочено у складу са чланом IV. Ц. 10. (3). Одлука Уставног суда биће обавезујућа за суд који је предочио питање у односу на поступак током којег је питање покренуто и имаће дјејство утврђено под (б).

Члан 13

(1) У сваком поступку који је у складу са чланом IV. Ц. 10. (1), обје стране у спору имају право да буду заступљене. Суд може одобрити другим државним органима, које сматра заинтересованим странама у спору, да учествују у поступку.

(2) У сваком поступку, који је у складу са чланом IV. Ц. 10. (2), особа или особе које су затражиле оцјену уставности имају право да буду заступљене, исто као и представник дома или законодавног тијела које је усвојило тај закон.

(3) У сваком поступку који је у складу са чланом IV. Ц. 10. (3), све стране у поступку, у којем се појавило уставно питање, имају право да буду заступљене.

4. Врховни суд

Члан 14

Број судија Врховног суда утврђује се законом Федерације према потреби, с тим да не може бити мањи од девет судија.

Члан 15

(1) Врховни суд највиши је жалбени суд Федерације, укључујући и одлучивање о жалбама на одлуке кантоналних судова у вези са питањима која се тичу Устава, закона и других прописа Федерације и другим питањима утврђеним законодавством Федерације, осим оних из надлежности Уставног суда.⁵⁴⁾

(2) Врховни суд има и изворне надлежности утврђене федералним законима.

Члан 16

Пресуде Врховног суда коначне су и обавезујуће. Пресуде, као и рјешења Суда која се односе на жалбе поднијете у складу са чланом IV. Ц. 15. (1), посебно су обавезујуће за стране у поступку, као и за суд на чије је одлуке жалба изјављена.

Члан 17

У вршењу изворних надлежности из члана IV. Ц. 15. (2), Врховни суд има, уз сва овлашћења утврђена законом по којем дјелује, иста овлашћења која имају и други првостепени судови исте надлежности у складу са законима наведеним члану IV. Ц. 3.

⁵⁴⁾ Првобитна одредба става (1) овог члана измијењена је Амандманом LII (члан 11е.).

5. Суд за људска права⁵⁵⁾

Д. ДИСТРИБУЦИЈА КЉУЧНИХ ФУНКЦИЈА У СТРУКТУРИ ФЕДЕРАЛНЕ ВЛАСТИ

Члан 1

(1) Премијер/предсједник Владе и замјеници премијера/потпредсједници Владе не могу бити из реда истог конститутивног народа.

Од ниже наведених функција највише двије се могу попунити из реда једног конститутивног народа или из реда Осталих:

1. Премијер/предсједник Владе;
2. Предсједавајући Заступничког дома;
3. Предсједавајући Дома народа;
4. Предсједник Врховног суда;
5. Предсједник Уставног суда,
6. Федерални тужилац.⁵⁶⁾

Члан 1а

Након избора за законодавни орган Федерације и именовања премијера, предсједавајућег Представничког дома и предсједавајућег Дома народа, предсједник Уставног суда, предсједник Врховног суда и тужилац Федерације Босне и Херцеговине бирају се у складу са расподјелом мјеста предвиђеном у члану IV. Д. 1.⁵⁷⁾

V. КАНТОНАЛНЕ ВЛАСТИ

1. Опште одредбе

Члан 1

У извршавању својих надлежности утврђених у члановима III. 2. и 4. сваки кантон ће:

а) подузети све потребне мјере заштите људских права и слобода утврђених у члановима II. А. 1. до 7. и предвиђених у инструментима у Анексу, и дјеловаће у складу са овим уставом;

б) извршавати своје надлежности водећи рачуна о националној структури становништва у сваком граду или⁵⁸⁾ општини и

ц) осигурати да конститутивни народи и припадници групе Осталих буду пропорционално заступљени у министарствима кантона. Таква пропорционална заступљеност у складу је са пописом становништва из 1991. године до потпуне provedбе Анекса 7.⁵⁹⁾

⁵⁵⁾ Одредбе о Суду за људска права, у складу са Амандманом LII (члан 11е.) престале су се примјењивати три мјесеца након ступања на снагу овог Амандмана, тј. 28. јула 2002. године.

⁵⁶⁾ Одредбе овог члана прописане су Амандманом XLIX.

⁵⁷⁾ Одредбе овог члана прописане су Амандманом LXXIV.

⁵⁸⁾ Амандманом XCVIII додате су ријечи "граду или".

⁵⁹⁾ Тачка ц) овог члана прописана је Амандманом LXXV.

Члан 2

(1) Сваки кантон може пренијети своје овлаштење на општину и град на својој територији или на федералну власт.

(2) Сваки кантон може на општину и град на својој територији пренијети овлаштења у вези са образовањем, културом, туризмом, локалним пословањем и хуманитарном дјелатношћу, те радиом и телевизијом, а дужан је то учинити ако у погледу националног састава већинско становништво те општине, односно града није већинско становништво у кантону као цјелини.

(3) Сваки кантон може закључивати међународне споразуме уз претходну сагласност Парламента Федерације и Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, осим споразума оне врсте за које по закону Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине њена сагласност није потребна.⁶⁰⁾

Члан 3

Кантони могу оснивати савјете кантона у циљу координирања политике и активности у вези са питањима од заједничког интереса за њихове заједнице и ради обавјештавања својих представника у Дому народа. Савјети могу основати координациона тијела, као што су комисије и радне групе, ради размјене информација и усклађивања активности кантона у извршавању њихових надлежности, али не могу обухватати војне или политичке договоре.⁶¹⁾

Члан 4

Сваки кантон има устав којим се осигуравају:

- а) доље наведене институције,
- б) заштита права и слобода утврђених овим уставом.

Устави кантона морају бити у складу са овим уставом.

2. Законодавна тијела кантона

Члан 5

(1) Сваки кантон има законодавно тијело које се састоји од једног дома, чији је број посланика утврђен у односу на националну структуру становништва.

(2) Посланици у законодавном тијелу кантона имају мандат четири године.

(3) Посланике у законодавном тијелу кантона бирају бирачи на демократским и непосредним изборима, тајним гласањем, на цијелој територији кантона. Сваки бирач има право да гласа за било коју од регистрованих странки.

(4) Прије сваких избора, свака регистрована странка објављује изборну листу кандидата. Кантонални посланици биће бирани са врха листе те странке према броју добивених гласова. Замјене за посланике врше се од особа које слиједи на остатку листе.

(5) Сваки бирач може бити биран за кантоналног посланика.

(6) Законодавно тијело кантона први пут биће сазвано најкасније десет дана након објављивања резултата избора.⁶²⁾

⁶⁰⁾ Првобитне одредбе овог члана замијењене су Амандманом XV.

⁶¹⁾ Првобитна одредба овог члана измијењена је Амандманом LXXVI.

⁶²⁾ Став (1) овог члана измијењен је Амандманом LXXVII, а став (2) Амандманом LIII.

Члан 6

Законодавно тијело кантона:

- а) припрема и двотрећинском већином усваја кантонални устав;
- б) доноси остале прописе за извршавање кантоналних надлежности и
- ц) усваја буџет кантона и доноси законе о опорезивању и на друге начине осигурава потребно финансирање.⁶³⁾

Члан 7

- (1) Сваки законодавни орган кантона доноси већином гласова свој пословник.
- (2) Клуб делегата конститутивног народа формира се уз услов да постоји најмање један делегат тог конститутивног народа у законодавном органу кантона.
- (3) Сваки клуб делегата предлаже једног кандидата из реда својих чланова за избор на мјесто председавајућег или замјеника председавајућег, које потврђује законодавни орган кантона.
- (4) Законодавни орган кантона потврђује кандидате у складу са својим пословником. Ако један конститутивни народ није заступљен у законодавном органу, једно од мјеста замјеника председавајућег остаје упражњено.
- (5) Три кандидата која потврди скупштина кантона одлучују између себе ко ће бити председавајући.⁶⁴⁾
- (6) Законодавно тијело кантона засједа јавно, осим у изузетним околностима предвиђеним његовим пословником, и објављује извјештаје о засједањима и одлукама.
- (7) Кантонални закони ступају на снагу као што је у њима утврђено, али не прије него што буду објављени.
- (8) Чланови законодавних органа кантона не подлијежу кривичноправној, ни грађанскоправној одговорности за радње које чине у оквиру својих дужности у законодавним органима кантона.
- (9) Законодавно тијело кантона може проводити истраге и у ту сврху затражити да му се предоче документи и свједочења.

Механизам заштите виталног националног интереса

Члан 7а.

1) Листа виталних националних интереса који се штите у кантонима идентична је листи садржаној у члану IV.5.17.а. овог устава. Клубови из члана IV. 5. 17. а. овог устава су у кантонима клубови делегата формирану у складу са чланом V.2.7. став 2. овог устава.

2) Ако више од једног председавајућег или замјеника председавајућег законодавног органа кантона тврде да неки закон спада у листу виталних интереса утврђених у члану IV.5.17. а. овог устава, за усвајање таквог закона потребна је:

- већина гласова унутар сваког од клубова конститутивних народа заступљених у датој скупштини кантона.

⁶³⁾ Тачка ц) првобитног текста овог члана брисана је Амандманом LXI, а тачка б) и д) Амандманом LXXVIII. Тиме су успостављене нове ознаке тачака.

⁶⁴⁾ Првобитне одредбе овог члана мијењане су и допуњаване Амандманом LXVII и Амандманом LXXIX.

3) Предсједавајући и замјеници предсједавајућег законодавног органа кантона дужни су да у року од седам дана одлуче да ли неки од закона, прописа или аката потпада под листу из става 2. овог члана.

4) Ако само један предсједавајући или замјеник предсједавајућег тврди да закон, пропис или акт потпада под листу виталних интереса, двотрећинска већина одговарајућег клуба једног од конститутивних народа датог законодавног органа може прогласити да је ријеч о питању са листе виталних националних интереса.

Члан 7б.

(1) У случају да двотрећинска већина једног од клубова конститутивних народа у скупштини кантона одлучи да се неки закон, пропис или акт односи на витални национални интерес, за усвајање таквог закона, прописа или акта потребна је већина гласова унутар сваког клуба конститутивних народа заступљених у законодавном органу кантона.

(2) Ако се већина из става 1. овог члана не може постићи, питање се просљеђује Уставном суду Федерације Босне и Херцеговине, који доноси коначну одлуку о томе да ли се дати закон, пропис или акт односи на витални интерес конститутивног народа.

(3) Уставни суд Федерације, у случају из овог члана, поступа на начин предвиђен у члану IV. 6. 18.а. овог устава.

(4) Ако Суд одлучи да се ради о виталном интересу, закон, пропис или акт се сматра неусвојеним, те се документ враћа предлагачу који треба покренути нову процедуру. У том случају предлагач не може поднијети исти текст закона, прописа или акта.

(5) У случају да Уставни суд одлучи да се не ради о виталном интересу, закон, пропис или акт се сматра усвојеним/усваја се простом већином гласова.⁶⁵⁾

3. Извршна власт кантона

Члан 8

(1) Конститутивни народи и припадници Осталих биће пропорционално заступљени у Влади. Таква заступљеност ће одражавати попис становништва из 1991. године до потпуне provedбе Анекса 7. у складу са чланом IX.11.а. овог устава.

(2) Кандидата за мјесто премијера кантона именује предсједавајући кантоналног законодавног органа у консултацији са замјеницима предсједавајућег. Кандидат за мјесто премијера кантона предлаже министре. Министри немају замјенике.⁶⁶⁾

(3) Министри заједно са премијером чине владу кантона. Владу кантона потврђује законодавни орган кантона већином гласова.

(4) Изузетно од одредаба става 3. овог члана, у кантонима у којима према посљедњем попису становништва сваки од два или више конститутивних народа чине више од 30% становништва кантона, владу потврђује законодавни орган кантона двотрећинском већином гласова.

(5) Влада преузима дужност након потврђивања од стране законодавног органа кантона.⁶⁷⁾

⁶⁵⁾ Наслов: "Механизам заштите виталног националног интереса" и чланци 7а. и 7б. прописани су Амандманом LXXX.

⁶⁶⁾ Амандманом LXXXI мијењан је став (2) овог члана, који је накнадно исправљен објавом Исправке Амандмана LXXXI у "Службеним новинама ФБиХ", број: 60/02.

⁶⁷⁾ Првобитне одредбе овог члана замијењене су Амандманом LXXXI.

Члан 8а

Министри одговарају премијеру и законодавном органу кантона. Премијер је такође одговоран законодавном органу кантона.

Министри сnose крајњу одговорност за рад својих министарстава.

Влада подноси оставку ако јој у било које вријеме законодавни орган кантона изгласа неповјерење.⁶⁸⁾

Члан 9

Влада кантона надлежна је за:

а) провођење кантоналне политике и извршавање кантоналних закона, извршавање одлука сваког кантоналног и федералног суда и вршење сваке друге надлежности повјерене кантону од федералне власти;

б) припрему приједлога буџета којег одобрава кантонално законодавно тијело;

ц) осигурање сарадње кантоналне владе и омбудсмена;

д) надзор над кантоналном полицијом а, посебно, осигурањем поштовања одредби члана V.10;

е) извршавање других надлежности утврђених законом или кантоналним уставом и

ф) све одлуке владе доносе се простом већином гласова присутних који гласају.⁶⁹⁾

Члан 10⁷⁰⁾

У вршењу својих надлежности у погледу кантоналне полиције влада кантона осигурава да национална структура полиције одражава националну структуру становништва кантона, уз услов да национална структура полиције сваке општине односно града одражава националну структуру становништва тог града или општине.

4. Кантонално судство

Члан 11

1. Кантони имају судове који имају жалбену надлежност у односу на општинске судове у свом кантону и првостепену надлежност у стварима које не спадају у надлежност тих судова, те друге надлежности утврђене законом.

2. Судије кантоналних судова, укључујући и предсједнике судова, одабира, именује, проводи дисциплински поступак против и смјењује Високо судско и тужилачко вијеће Федерације у складу са законом.

3. Судије кантоналних судова, осим судија у резерви, именују се доживотно, осим ако не поднесу оставку, ако се не пензионишу или не буду с разлогом смијењени од стране Високог судског и тужилачког вијећа у складу са законом Федерације. Судијама кантоналних судова исто тако може изузетно престати судијска функција као резултат и процеса одабира након реорганизације кантоналних судова за вријеме прелазног периода, како се утврђује законом којим се оснива Високо судско и тужилачко вијеће. Навршење старосне доби прописане за

⁶⁸⁾ Члан 8а. прописан је Амандманом LXXXII.

⁶⁹⁾ Првобитни текст овог члана измијењен је и допуњен Амандманом LXXXIII.

⁷⁰⁾ Члан 10. комплетан је замијењен Амандманом XCIX.

обавезан одлазак у пензију за судије кантоналних судова утврђује се законом Федерације. Услови обављања функције, укључујући и имунитет, за судије кантоналних судова утврђују се законом Федерације. Плаћа и друге накнаде судији не могу бити умањени за вријеме вршења судијске функције, осим као посљедица дисциплинског поступка у складу са законом.

4. Конститутивни народи и припадници Осталих биће пропорционално заступљени у кантоналним и општинским судовима. Таква заступљеност ће одражавати попис становништва из 1991. до потпуне provedбе Анекса 7. у складу са чланом . 11.а. овог устава.⁷¹⁾

Члан 12⁷²⁾

VI. ОПШТИНСКЕ ВЛАСТИ

Члан 1

У вршењу својих надлежности свака општина:

а) предузима све потребне мјере у циљу осигурања заштите права и слобода утврђених у члановима II. А. 1. до 7. и у инструментима наведеним у Анексу;

б) води рачуна о националној структури становништва у општини;

ц) Конститутивни народи и припадници Осталих биће пропорционално заступљени у општинским органима власти. Таква заступљеност ће одражавати попис становништва из 1991. године до потпуне provedбе Анекса 7. у складу са чланом IX.11.а. овог устава.⁷³⁾

Члан 2

(1) У општини се остварује локална самоуправа.

(2) Општина има статут који мора бити у складу са овим уставом, кантоналним уставом и кантоналним законодавством.

Члан 3

(1) Општина има општинско вијеће и општинског начелника.

(2) Мандат чланова општинског вијећа и општинског начелника је четири године.

(3) Општинске вијећнице и општинског начелника бирају, демократским путем, бирачи на непосредним и тајним изборима на цијелом подручју општине на начин утврђен законом.

(4) Сваки бирач, у складу са законом, може бити биран за општинског вијећника или за општинског начелника.

(5) Општински начелник и предсједавајући општинског вијећа у општинама или општинским вијећима вишенационалног састава не могу бити из реда истог конститутивног народа, односно из реда Осталих, изузев у оним општинама у којима један конститутивни народ чини више од 80% становника, према посљедњем попису становништва у Босни и Херцеговини.⁷⁴⁾

Члан 4

Општинско вијеће:

⁷¹⁾ Првобитне одредбе овог члана измijenjene су Амандманом LXII и допуњене Амандманом LXXXIV.

⁷²⁾ Подпоглавље В.5. (кантони са посебним режимом), укључујући и члан 12. који је био прописан Амандманом I, брисани су Амандманом LXXXV.

⁷³⁾ Одредба тачке ц) додата је Амандманом LXXXVI.

⁷⁴⁾ Првобитна одредба тачке (2) промијењена је Амандманом LIV. Амандманом CIV промијењен је цјелокупан члан.

- а) припрема и двотрећинском већином гласова усваја статут општине;
- б) усваја општински буџет и доноси прописе о опорезивању и на друге начине осигурава потребно финансирање које нису осигурали кантонална или федерална власт и
- ц) доноси друге прописе у извршавању општинских надлежности.⁷⁵⁾

Члан 5

(1) Општинско вијеће ствара услове за избор општинског начелника и доноси свој пословник, који мора бити у складу са федералним и кантоналним законодавством.

(2) Општинско вијеће засједа јавно, осим у изузетним околностима предвиђеним у свом пословнику, и води записнике о донесеним одлукама.

(3) Општински прописи ступају на снагу као што је у њима прописано, али не прије него што буду објављени.

Члан 6

Општински начелник надлежан је за:

- а) именовање и смјењивање општинских службеника;
- б) провођење општинске политике, извршавање општинских прописа и делегираних или пренесених надлежности општини од кантоналне и федералне власти;
- ц) осигурање сарадње општинских службеника са омбудсменима и
- д) подношење извјештаја општинском вијећу и јавности о провођењу општинске политике и својим активностима.

Члан 7

1. Општински судови, који се могу основати за подручје једне или више општина, имају надлежност у свим грађанским и кривичним стварима, осим ако овим уставом, кантоналним уставом или законом Федерације или законом кантона изворна надлежност није додијељена неком другом суду.

2. Општински судови се оснивају законом и финансира их кантонална власт.

3. Судије општинских судова, укључујући и предсједнике судова, одабира, именује, проводи дисциплински поступак против и смјењује Високо судско и тужилачко вијеће Федерације у складу са законом.

4. Судије општинских судова, осим резервних судија, именују се доживотно, осим ако не поднесу оставку, ако се не пензионишу или не буду смијењени од стране Високог судског и тужилачког вијећа у складу са законом. Судијама општинских судова исто тако може изузетно престати судијска функција као резултат процеса одабира након реорганизације општинских судова за вријеме прелазног периода, како се утврђује законом којим се оснива Високо судско и тужилачко вијеће. Навршење старосне доби прописане за обавезан одлазак у пензију за судије општинских судова утврђује се законом. Услови обављања функције, укључујући и имунитет, утврђују се законом Федерације. Плаћа и друге накнаде судији не могу бити умањени за вријеме вршења судијске функције, осим као посљедица дисциплинског поступка у складу са законом.⁷⁶⁾

⁷⁵⁾ Амандманом CIV брисана тачка б), а тачке ц) и д) постале тачке б) и ц).

⁷⁶⁾ Првобитне одредбе овог члана замијењене су Амандманом LXIII Амандманом CV мијењан је став (2) овог члана.

VI. А. ГРАДСКЕ ВЛАСТИ⁷⁷⁾

(1) За подручје двије или више општина које су урбано и територијално повезане свакодневним потребама грађана, формира се град као јединица локалне управе и самоуправе, у складу са федералним законом.

Одговорности града обухватају:

- а) финансије и пореску политику, у складу са федералним и кантоналним законима;
- б) заједничку инфраструктуру;
- ц) урбанистичко планирање;
- д) јавни промет,
- е) друге надлежности које граду повјери кантон, односно које пренесу општине.

(2)⁷⁸⁾

(3) Град има Статут који мора бити у складу са овим уставом, кантоналним уставом и кантоналним законодавством.

(4)⁷⁹⁾ Осим ако није другачије прописано овим уставом, град има Градско вијеће, које се састоји од једнаког броја вијећника из сваке општине, а број вијећника, изборна процедура и дужина трајања мандата се утврђује Статутом. Градско вијеће не може имати мање од 15 нити више од 31 вијећника.

(5) Градско вијеће:

- а) припрема и двотрећинском већином усваја статут града;
- б) бира градоначелника;
- ц) доноси буџет града,
- д) доноси прописе у извршавању пренесених овлаштења и врши друга овлаштења утврђена статутом.

(6) Одговорност градоначелника је:

- а) именовање и смјењивање градских функционера;
- б) провођење градске политике и извршавања градских прописа;
- ц) осигурање сарадње градских функционера са омбудсменима,
- д) подношење извјештаја Градском вијећу и јавности о провођењу градске политике.

(7) Град остварује приходе опорезивањем, задуживањем и на други начин, у складу са законом.

VI. Б. Организација Сарајево⁸⁰⁾

1. У Кантону Сарајево оснива се Град Сарајево као јединица локалне самоуправе. Уставом кантона Сарајево биће уређено које општине улазе у састав Града Сарајева.

2. Састав и начин одлучивања органа Града Сарајева одражава мултиетичност и посебност Града Сарајева као главног града Федерације Босне и Херцеговине.

3. Надлежност, организациона структура и начин одлучивања органа Града Сарајева утврђују се Уставом кантона, кантоналним законима и Статутом Града, у складу са овим уставом.

⁷⁷⁾ Ово поглавље додато је Амандманом XVI.

⁷⁸⁾ Амандманом XXV у првобитни текст овог члана била је укључена тачка (2), али је Амандманом LXXXVII брисана, при чему је утврђен нови редосљед тачака.

⁷⁹⁾ Овај став је комплетан замијењен Амандманом С.

⁸⁰⁾ Ово поглавље додато је Амандманом XXVI.

VI. Ц. Организација Мостара⁸¹⁾

1) У Херцеговачко-неретванском кантону, Град Мостар се организује као једна територијална јединица управе и локалне самоуправе.

2) Град Мостар има надлежности општине, осим ако законом није другачије прописано.

3) Организација Града Мостара се регулише законом и Статутом Града Мостара. Статутом се одређују градска подручја у којима градска управа има своје подружнице искључиво у сврху пружања услуга грађанима у њиховом окружењу. Статутом се одређује број градских подручја.

4) Градска подручја су изборне јединице. Статутом се одређује састав Градског вијећа, а изборни поступак се регулише Изборним законом Босне и Херцеговине и Статутом, на начин који може одступати од услова прописаних у члану VI.A. овог устава.

5) Поступак доношења одлука се одређује Статутом Града Мостара. Изузетно од одредаба било којег закона који прописује поступке гласања, Статутом Града Мостара може се одредити посебан поступак гласања Градског вијећа за усвајање одређених одлука.

6) Витални национални интереси конститутивних народа су заштићени у Граду Мостару. Питања од виталног националног интереса су дефинисана у члану IV.A.17a. овог устава, под условом да су клубови посланика из члана IV.A.17a., у сврху Града Мостара, они клубови посланика који су одређени Статутом Града Мостара. Поступак заштите виталних националних интереса се регулише Статутом Града Мостара. Тај поступак укључује могућност упућивања питања од виталног интереса Уставном суду Федерације у складу са поступком предвиђеним у члану IV.A.18.a) тач. 5. до 8. овог устава, у случају да се не може доћи до договореног рјешења.

7) Сваки грађанин Босне и Херцеговине који испуњава услове за гласање у Граду Мостару може бити изабран за градоначелника Града Мостара. Градоначелника бира и смјењује двотрећинска већина изабраних вијећника. Поступак избора и смјењивање градоначелника се детаљније одређује Статутом Града Мостара.

8) Конститутивни народи и Остали су пропорционално заступљени у градскојуправи. Таква пропорционална заступљеност се базира на попису из 1991. године, док се Анекс 7. у потпуности не спроведе, у складу са чланом IX.11a. овог устава.

VII МЕЂУНАРОДНИ ОДНОСИ

Члан 1

Међународни односи Федерације морају бити у складу са континуитетом, суверенитетом, територијалним интегритетом и међународним субјективитетом Босне и Херцеговине, у складу са чланом III Устава Босне и Херцеговине.⁸²⁾

Члан 2

Међународни односи Федерације заснивају се на поштивању међународног права, обавеза из међународних уговора и на начелу да се међународни сукоби морају рјешавати мирним путем.

⁸¹⁾ Овај члан је додат Амандманом CI.

⁸²⁾ Првобитне одредбе овог члана замијењене су Амандманом XVII и Амандманом XCII.

Члан 3

Међународни уговори и други споразуми који су на снази у Босни и Херцеговини и Федерацији, те општа правила међународног права чине дио законодавства Федерације. У случају несагласности међународног уговора, односно споразума и законодавства, преовладава међународни уговор, односно споразум.⁸³⁾

Члан 4

(1) Споразуме са државама и међународним организацијама потписује, у име Федерације, предсједник Федерације. Они ступају на снагу у Федерацији само ако их ратификује Парламент Федерације, уз претходну сагласност Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, осим ако Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине својим законом није предвидјела да за такве врсте међународних споразума није потребна таква сагласност.⁸⁴⁾

(2) Предсједник Федерације, на приједлог премијера, може отказати међународне споразуме уколико му то допусти Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, а дужан је да тако поступи кад то захтијева Парламент Федерације уз сагласност или по захтјеву Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине.⁸⁵⁾

VIII. АМАНДМАНИ НА УСТАВ

Члан 1

(1) Амандмане на Устав може предлагати предсједник Федерације, у сагласности са потпредсједницима, Влада Федерације, већина делегата у Заступничком дому или већина бошњачких, хрватских и српских делегата у Дому народа.

(2) Предложени амандман усваја се:

(а) у Дому народа простом већином укључујући већину бошњачких, већину хрватских и већину српских делегата;

(б) у Заступничком дому двотрећинском већином заступника.⁸⁶⁾

Члан 2

Ниједним амандманом на Устав не могу се укинути нити умањити ниједно од права и слобода утврђених у члану II. А. 1. до 7. ни промјенити овај члан.

IX. УСВАЈАЊЕ И СТУПАЊЕ НА СНАГУ УСТАВА И ПРЕЛАЗНА РИЈЕШЕЊА

Члан 1

(1) Устав Федерације усвојиће и прогласити Уставотворна скупштина, која се састоји од оних посланика који су изабрани на изборима 1990. године у Скупштину Републике Босне и Херцеговине, а чији је мандат још увијек важећи.

⁸³⁾ Првобитне одредбе овог члана замијењене су Амандманом XVIII.

⁸⁴⁾ Члан VII.4.(1) измијењен је Амандманом XCIII.

⁸⁵⁾ Првобитне одредбе овог члана замијењене су Амандманом L.

⁸⁶⁾ Првобитне одредбе овог члана замијењене су Амандманом L.

(2) Усвајање Устава захтијева двотрећинску већину Уставотворне скупштине, укључујући консензус између већине чланова делегације хрватског народа, који се састоји од свих посланика хрватске националности и већине чланова делегације бошњачког народа, која се састоји од свих посланика бошњачке националности.

(3) Овај устав ступа на снагу у поноћ оног дана кад га усвоји Уставотворна скупштина.

Члан 2

(1) Уставотворна скупштина:

а) усваја Устав Федерације у складу са чланом IX. 1.;

б) бира предсједника Федерације у прелазном периоду, потпредсједника Федерације у прелазном периоду и Владу Федерације у прелазном периоду, како је утврђено у члану IX. 3. (3) и

(2) Сви закони које усвоји Уставотворна скупштина остају на снази пет мјесеци након што се Парламент Федерације први пут састане, осим ако их Парламент не потврди.⁸⁷⁾

Члан 3

(1) До првог сазива Дома народа његове функције према овом уставу врши Уставотворна скупштина из члана IX. 1. (1).

(2) До првог сазива Представничког дома његове функције према овом уставу врши Уставотворна скупштина. За одлуке које захтијевају одвојено гласање бошњачких и хрватских делегација у Дому народа, гласови хрватске и бошњачке делегације у Уставотворној скупштини задовољаваће овај захтјев.

(3) Чим овај устав ступи на снагу, Уставотворна скупштина бира предсједника и потпредсједника Федерације у прелазном периоду, примјењујући на одговарајући начин одредбе члана IV. Б. 2. и горе наведене параграфе (1) и (2). Ови државни функционери затим предлажу Владу Федерације у прелазном периоду, примјењујући на одговарајући начин одредбе члана IV.Б.5. и горе наведени параграф (1), и именују судије федералних судова у прелазном периоду, примјењујући на одговарајући начин одредбе члана IV.Ц.6.(б). Предсједник, потпредсједник Федерације и чланови Владе Федерације у прелазном периоду врше дужности одговарајућих сталних функционера у складу са овим уставом, док не буду замијењени функционерима изабраним или именованим у складу са чланом IX.4. (2).

(4) Кантонална законодавна тијела у прелазном периоду биће изабрана у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог устава, а састојаће се од пет одборника у свакој скупштини општине, који ће бити изабрани од стране и између одборника скупштине општине изабраних 1990. године, чији су мандати још увијек важећи. Ова законодавна тијела у прелазном периоду у року од десет дана изабраће све друге органе у прелазном периоду у складу са овим уставом.

(5) Чим овај устав ступи на снагу одборници у свакој скупштини општине изабрани 1990. године, чији су мандати још увијек важећи, у најкраћем року ће изабрати општинске органе у прелазном периоду у складу са овим уставом.

Члан 4

(1) Први избори за Представнички дом, Дом народа, кантонална законодавна тијела и општинска вијећа одржаће се у складу са Анексом III Општег оквирног споразума. Каснији избори одвијаће се по изборним законима које донесе Парламент Федерације.

⁸⁷⁾ Тачка (1) ц) овог члана брисана је Амандманом XX.

(2) У року од двије седмице након првог сазива оба дома Парламента Федерације, домови ће изабрати предсједника и потпредсједника Федерације. У року од двије седмице након избора, предсједник, уз сагласност потпредсједника Федерације, именуваће Владу Федерације, а Представнички дом ће размотрити именовања Владе по хитном поступку.

(3) Ниједна особа која издржава казну изречену од стране Међународног суда за бившу Југославију и ниједна особа која је оптужена од стране Међународног суда за бившу Југославију, а која се не појави пред Судом по његовом позиву, не може се кандидовати или вршити наименовану, изборну или неку другу јавну функцију на територији Федерације.⁸⁸⁾

Члан 5

(1) Сви закони, други прописи и судска правила која су на снази у Федерацији на дан ступања на снагу овог устава остаће на снази у мјери у којој нису у супротности са овим уставом, док надлежни органи власти не одлуче другачије.

(2) Сви међународни уговори и споразуми који су на снази у Федерацији, на дан ступања на снагу овог устава, остаће на снази уколико их не откаже предсједник Федерације у складу са чланом VII.4. (2).

Члан 6

Све особе на државној функцији у Федерацији на дан ступања на снагу овог устава остаће на тој функцији док не буду разријешени у складу са одговарајућим законом или док се та функција не укине.

Члан 7

Објављени резултати пописа становништва из 1991. године на одговарајући начин ће се користити за сва израчунавања која захтијевају демографске податке док се Анекс 7. у потпуности не проведе.⁸⁹⁾

Члан 8

Сви поступци у судовима, органима и тијелима која врше јавна овлашћења на територији Федерације, на дан ступања на снагу овог устава, наставиће се или ће се пренијети на друге судове, органе и тијела која ће бити основана према овом уставу, а у складу са законодавством којим су утврђене надлежности тих судова, органа и тијела.

Члан 9

Слиједеће одредбе које се односе на одређене прелазне међународне аранжмане примјењују се на периоде како слиједи:

а) док Федерација не усвоји законе о судским поступцима из члана IV. Ц. 3, судови у Федерацији могу примјењивати важеће законе о судским поступцима који нису у супротности са овим уставом;

б) у прелазном периоду предсједник Врховног суда може склапати аранжмане са одговарајућим међународним тијелима, ради обављања функција које се повјеравају судској полицији;

⁸⁸⁾ Првобитне одредбе тачки (1) и (3) овог члана Замијењене су Амандманом XXI.

⁸⁹⁾ Првобитна одредба овог члана замијењена је Амандманом LI.

ц) првих пет година након ступања на снагу овог устава, тројицу судија Уставног суда, који ће бити странци и који нису држављани ниједне сусједне државе, именуваће председник Међународног суда правде након консултација са председником и потпредседником Федерације;

д) (I) Суд за људска права дјеловаће у оквиру механизма којег је установио Савјет Европе Резолуцијом 93 (6) својег Министарског савјета, с тим да се та резолуција може мијењати све док буде примјењива на Федерацију;

(II) Суд за људска права, у почетку, састојаће се од седам судија, од којих ће тројица бити именована и обављати функцију у складу са условима из члана IV. Ц. 6. Министарски Савјет Савјета Европе именуваће четворицу судија овог суда у складу са Резолуцијом 93 (6). Те судије ће бити странци, који не могу бити држављани ниједне од сусједних држава;

(III) Ако Суд за људска права закључи да његов рад захтијева учешће више судија да би се избјегли непотребни застоји у рјешавању спорова, Председник Федерације ће договорити са Савјетом Европе да се именују додатне судије у складу са омјером домаћих и страних судија утврђеним у члану IX. 9. д) (II).

е) За период који не може бити мањи од три године и у случају док Парламент Федерације не донесе закон који регулише именување омбудсмена, њих ће именовати и рјешавати Конференција о европској безбједности и сарадњи након консултација са председником и потпредседником Федерације.

Члан 10^{90) 91)}

Члан 11

(1) Уставотворна скупштина Федерације, коју чине посланици Скупштине Републике Босне и Херцеговине изабрани на изборима 1990. године, наставља са радом до конституисања Парламента Федерације у складу са Анексом III и IV Општег оквирног споразума.

(2) У периоду до конституисања Председништва Босне и Херцеговине, у складу са Анексом III и IV Општег оквирног споразума, цивилно командовање Армијом Босне и Херцеговине, укључујући и именување војних официра, вршиће председник Председништва Босне и Херцеговине, а цивилно заповиједање Хрватским вијећем обране, укључујући и именување војних часника, вршиће председник или потпредседник Федерације који је из реда хрватског народа.

(3)⁹²⁾⁹³⁾

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ⁹⁴⁾

Члан 11а.

1. Пропорционална заступљеност у свим јавним органима власти, укључујући и судове

Конститутивни народи и група Осталих биће пропорционално заступљени у јавним институцијама у Федерацији БиХ.

⁹⁰⁾ Првобитна одредба овог члана замијењена је Амандманом XXII.

⁹¹⁾ Члан 10. је стављен ван снаге Амандманом CII.

⁹²⁾ Првобитне одредбе овог члана замијењене су Амандманом XXIII.

⁹³⁾ Став (3) стављен је ван снаге Амандманом CII.

⁹⁴⁾ Ово поглавље додато је Амандманом LII.

Као уставни принцип, таква пропорционална заступљеност ће се базирати на попису из 1991. године, док се Анекс 7. у потпуности не проведе, у складу са Законом о државној служби Босне и Херцеговине. Овај општи принцип ће се прецизирати ентитетским законима. Ентитетски закони ће утврдити конкретне рокове и регулисаће поменути принцип, у складу са регионалном етничком структуром ентитета и кантона.

Јавне институције у смислу овог члана су министарства у Влади Федерације БиХ и владама кантона, општински органи власти, кантонални и општински судови у Федерацији Босне и Херцеговине.

Члан 11 б.

2. Усаглашавање принципа у вези са кантонима Федерације Босне и Херцеговине

У року од девет мјесеци од усвајања ових амандмана принципи садржани у овим амандманима примјењују се на кантоне.

У кантонима ће се формирати органи за заштиту виталног интереса, а гарантоваће се минимална заступљеност у погледу кантоналне владе.

Члан 11ц.

3. Дужности Дома народа

Од датума усвајања амандмана на Устав Федерације Босне и Херцеговине Дом народа Федерације Босне и Херцеговине ће се придржавати принципа садржаних у овим амандманима.

Члан 11д.

У року од девет мјесеци од дана усвајања ових амандмана, уставни кантона, закони, други прописи и акти и судска правила биће усклађени са Уставом Федерације Босне и Херцеговине.

Члан 11е.

У року од три мјесеца од дана усвајања ових амандмана престаће се примјењивати одредбе овог устава које се односе на Суд за људска права Федерације Босне и Херцеговине.

Законом ће се уредити питање преузимања послова, опреме, архиве и других средстава, као и радноправни статус упослених у Суду за људска права Федерације Босне и Херцеговине.

Члан 11ф.*)

(1) Као изузетак од начела из става 1. члана IV.Ц.7., став 3. члана V.4.11. и става 4. члана VI.7. овог устава, плаћа и/или друге накнаде судији могу бити умањени законом донесеним до 10. јануара 2006. године.

(2) Умањење из става 1. овог члана може се извршити само једном.

(3) Ставови 1. и 2. овог члана не могу се тумачити тако да је на било који начин или у било којем облику, директно или индиректно, дозвољено неко друго умањење плаће и/или других накнада судији заштићених ставом 1. члана IV.Ц.7., ставом 3. члана V.4.11. и ставом 4. члана VI.7. овог устава.

АНЕКС УСТАВА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ*)

ИНСТРУМЕНТИ ЗА ЗАШТИТУ ЉУДСКИХ ПРАВА КОЈИ ИМАЈУ ПРАВНУ СНАГУ УСТАВНИХ ОДРЕДАБА

1. Конвенција о спречавању и кажњавању злочина геноцида, 1948.
2. Универзална декларација о људским правима, 1948.
3. Женевске конвенције I-IV. о заштити жртава рата, 1949. и Женевски допунски протоколи I-II., 1977.
4. Европска конвенција о заштити људских права и основних слобода и допунски протокол, 1950.
5. Конвенција о правном статусу избјеглица, 1951. и допунски протоколи, 1966.
6. Конвенција о националности удатих жена, 1957.
7. Конвенција о смањењу броја апатрида, 1961.
8. Европска социјална повеља, 1961. и допунски протокол 1.
9. Међународна конвенција о елиминацији свих врста расне дискриминације, 1965.
10. Међународни уговор о грађанским и политичким правима, 1966. и припадајући му Опционални протоколи, 1989.
11. Међународни уговор о економским, социјалним и културним правима, 1966.
12. Међународна конвенција о укидању свих облика дискриминације жена из 1979.
13. Декларација Уједињених народа о елиминисању свих врста нетолеранције и дискриминације на основу вјере и вјероисповијести, 1981.
14. Конвенција против мучења и других врста окрутног, нехуманог или понижавајућег поступања или кажњавања, 1984.
15. Европска конвенција о спречавању мучења, нехуманог или понижавајућег поступања или кажњавања, 1987.
16. Конвенција о правима дјетета, 1989.
17. Конвенција о правима радника на привременом раду у иностранству и чланова њихових породица, 1990.
18. Документ састанка у Копенхагену Конференције о људској димензији КЕСС-а, Поглавље IV, 1990.
19. Препоруке парламентарне скупштине Европског савјета о правима мањина, параграфи 10-13, 1990.

*) Члан IX.11.ф. додан је Амандманом CVI који је донио Високи представник Paddy Ashdown.

*) Додатак Уставу Федерације Босне и Херцеговине објављен је у "Службеним новинама Федерације БиХ", број: 1/94.

20. Декларација Уједињених народа о правима особа које припадају националним или етничким, вјерским или језичким мањинама, 1992.
21. Европска повеља о регионалним језицима и језицима мањина, 1992.
22. Оквирна конвенција за заштиту националних мањина из 1994.⁹⁵⁾

⁹⁵⁾ Тачка 22. додата је Амандманом XXIV.